

Duits-Nederlands advocatensymposium in Amsterdam

'Waterdichte contracten zijn in Nederland al helemaal niet mogelijk'

Linus Hesselink, eindredacteur

'A slaat B een spijker in zijn hoofd. Wie is eigenaar van de spijker?' Aan het woord is Thomas Krümmel, advocaat in Berlijn die sprak tijdens het derde Nederlands-Duits advocatensymposium, dat op 11 en 12 november in Amsterdam werd gehouden. 'Dat soort tentamenvragen leggen wij nog steeds aan onze rechtenstudenten voor.'

Krümmel stelde nog eens vast dat advocaten in Duitsland 'organen van de rechtspleging' worden geacht te zijn. 'Zo iets kan alleen bij ons. Wij houden ook nog eens van *Grundsätze*, en aan onze brieven kun je zien dat we behoren tot de Club van de Uitvoerigen. Een *Kanzlei* [advocatenkantoor, red.], dat klinkt als iets bijzonder degelijks, terwijl *Kantor* in het Duits de naam is van de vestiging van een handelsonderneming.' Dat Nederlandse advocaten zich in 'kantoren' ophouden, kan volgens hem geen toeval zijn.

Deze en andere verschillen tussen de Duitse en Nederlandse rechtscultuur werden in november in Amsterdam opgediend. Een kleine honderd advocaten die zich met het recht in het buurland bezighouden, vertelden elkaar op hoffelijke, niet zelden ironische wijze over de aanzienlijke verschillen die worden bedekt door de schijn van gelijksoortigheid.

ONVOORZIENBAAR KOSTENRISICO

'Vaak wordt nog gedacht: ze praten ongeveer als wij, dus denken ze ongeveer als wij. Cliënten denken dat het recht dan ook wel overeen zal komen. Niets is minder waar', zei Krümmel. Deze vooroordelen zijn moeilijk te bestrijden, ook bij advocaten. Nederlandse advocaten zijn pragmatischer en commerciëler dan de Duitse, en lijken zogenoemd meer op de Angelsaksische juristen dan op de continentale, zoals bijvoorbeeld de Fransen.

Dat was ook de boodschap van Hildegard Weidinger, Duits én EU-advocate (advocaat die in een ander EU-land onder eigen titel mag werken) bij Boekel De Nerée. 'De Nederlandse koopmansgeest resulteert in een openheid tegenover het nieuwe, en in bereidheid om risico's te nemen die bepaald groter is dan de Duit-

se. Nederlandse advocaten denken en schrijven minder abstract, zijn vaak meer gespecialiseerd en werken nogal eens in een team. Bovendien zijn de tarieven in Nederland vrij, en wordt er vaak per uur gedeclareerd. Daardoor is aan het procederen een onvoorzienbaar kostenrisico verbonden, waardoor bijvoorbeeld Duitsers steeds weer worden verrast. Je recht krijgen kost in Nederland veel meer dan in Duitsland en de procedures duren veel en veel langer. Daarom wordt mediation hier gestimuleerd en wordt het procederen afgeremd. Dat je pas moet procederen als andere oplossingen niet voorhanden zijn, is zelfs opgenomen in de *Gedrageregels*, aldus Weidinger.

In Duitsland heeft een op de drie burgers een rechtsbijstandsverzekering, is er per 1000 inwoners 1,5 advocaat (in Nederland 0,8 – het procesmonopolie omvat in Nederland veel minder) en hebben iedere 4000 inwoners een rechter tot hun beschikking (in Nederland iedere 8000). Er wordt veel meer geprocedeerd.

NIKS WATERDICHT

Niet dat Nederlanders altijd maar toleranter en lossier zijn. 'Dat beeld komt misschien wel door een foute interpretatie van de aanspreekvorm', zei Weidinger. 'Duitsers zeggen *Sie* en gebruiken veel titels, waar de Nederlander tutoyeert. Maar dat wil niet zeggen dat men "je" moet opvatten als "Du", want dat laatste is veel intiemer en vriendschappelijker. Opa en oma aanspreken met "u", met *Sie*, daar moet je toch in Duitsland niet aan denken. Het Nederlandse "je" lijkt meer op het Engelse "you".'

Het Angelsaksische van Nederland kwam ook terug in de eerste van de workshops waarin diverse rechtsgebieden werden vergeleken, die over de precontractuele aansprakelijkheid bij afbreken van contractsonderhandelingen. In Duitsland zijn de uitgangspunten daarvan in de wet vastgelegd; niettemin wordt bij het afbreken van onderhandelingen zelden aansprakelijkheid vastgesteld, en zo ja, dan wordt die beperkt tot het 'negatief contractbelang'. In Nederland is een en ander een kwestie van toepassing van redelijkheid en billijkheid, en wordt er naar verwachting op basis van recente jurisprudentie minder snel tot aansprakelijkheid besloten. 'Waterdichte contracten zijn in

Hildegard Weidinger: 'Uitvaart en Ausfahrt lijken op elkaar, maar het tweede is een afslag'

Nederland al helemaal niet mogelijk', concludeerde Axel Hagedorn, Duits én Nederlands advocaat, partner bij Van Diepen Van der Kroef, sinds twaalf jaar werkzaam in Nederland. Het Nederlandse recht bevindt zich volgens hem tussen het Angelsaksische *case law* en het continentale (en Duitse) systeem van wettenrecht.

Thomas Krümmel had een verklaring voor de aanwezigheid van veel Nederlanders in internationale organen die aan conflictoplossing deden, terwijl Duitsers met hun principes eerder in internationale politieke organen te vinden zouden zijn. 'Nederlanders zijn toleranter, vatten andermans handelen op als gegeven en zien hoe dat in werkelijkheid is, in plaats van dat ze het bezien vanuit de eigen principes en dogma's.'

We helpen het hem hopen.

Het symposium was georganiseerd door de landelijke Orde en de Deutscher Anwaltverein, in samenwerking met de Duits-Nederlandse Advocatenvereniging. Voor meer informatie over de laatste: zie www.dnrn.net.

Axel Hagedorn zal begin 2006 in dit blad publiceren over de veranderingen in de Nederlandse precontractuele aansprakelijkheid die de Hoge Raad op 12 augustus jl. heeft teweeggebracht.